

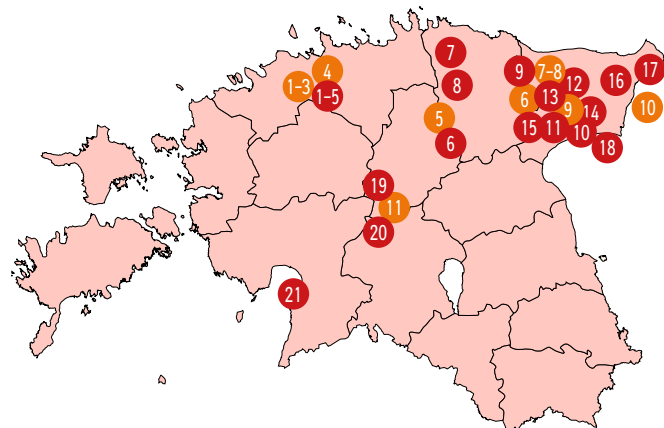
Kahjude vähendamine

Kahjude vähendamise (harm reduction) eesmärk on vähendada kahju ja kulutusi, mida uimastite tarvitamine tekitab ühiskonnale, uimastite tarvitajale endale ja tema lähedastele. Kahjude vähendamise teenus hõlmab mitmeid sotsiaalseid tugiteenuseid uimastisõltlastele, mitmekülgse teabe levitamist ning ka turvalisemaks süstimiseks ja seksuaaleluks vajalike vahendite jagamist. Teenus põhineb teadmisel, et kõik narkootikumide tarvitajad ei soovi või ei suuda tarvitamist lõpetada. Seetõttu tuleb tarvitajatega luua usalduslik kontakt ning pakkudes vajalikke tugiteenuseid ja vahendeid, motiveerida ning nõustada neid turvalisemalt käituma. Ühiskonnale on kahjude vähendamise teenus kasulik, sest aitab vähendada narkomaaniaga seotud negatiivseid sotsiaal- ja majanduslikke tagajärgi ning aitab muuta elukeskkonda turvalisemaks.

Eestis on kahjude vähendamise keskustes pakutavad teenused järgmised:

- nõustamine (kogemusnõustamine, psühholoogiline nõustamine, sotsiaalnõustamine, õigusabi);
- terviseemaline nõustamine: kuidas turvalisemalt narkootikumide kasutada ja vältida üledoose;
- opioide süstivatele narkomaanidele ja nende lähedastele elupäästva ravimi (naloksoon) võimaldamine koos vastava koolitusega¹, et vältida üledoosidest tingitud surmasid;
- puhaste süstalde ja nõelte jagamine;
- kasutatud süstalde ja nõelte kogumine ning hävitamine;
- kondoomide jagamine;
- pesemisvõimaluste ja riideabi pakkumine;
- infektsioonide ennetamine, varane infektsioonide avastamine (näiteks HIV testimine) ning suunamine arsti vastuvõtule;
- motiveerimine ja suunamine sõltuvushäirete ravile ning rehabilitatsiooniteenustele;
- soovimatute raseduste vältimine sõltuvusprobleemidega naiste seas.

2016. aasta lõpu seisuga pakkus Eestis kahjude vähendamise teenuseid üheksa organisatsiooni. Kokku oli Eesti erinevates piirkondades 37 teenuse osutamise kohta,

Statsionaar

Tallinn: 1. MTÜ Convictus

Eesti; 2. MTÜ Pealinna abikeskus;

3. MTÜ AIDSi Tugikeskus.

Maardu: 4. MTÜ Convictus. **Tapa:**

5. MTÜ Eluaken. **Kiviõli:** 6. MTÜ

Corrigo. **Kohtla-Järve:** 7. MTÜ

Allium (2); 8. MTÜ Me Aitame Sind

(2). **Jõhvi:** 9. MTÜ Corrigo **Narva:**

10. MTÜ Sind Ei Jäeta Üksi. **Paide:**

11. Paide Sotsiaaltöökeskus

Väljatöö

1. Põhja-Tallinn (3); 2. Lasnamäe

(2); 3. Mustamäe (2); 4. Õismäe (1);

5. Kristiine (2); 6. Tapa; 7. Haljala;

8. Rakvere; 9. Kohtla-Järve; 10.

Ahtme linnaosa; 11. Jõhvi linn;

12. Järve linnaosa; 13. Sompä;

14. Oru; 15. Kiviõli; 16. Sillamäe

(+Sõtk, Vivikon, Sirgla); 17.

Narva-Jõesuu; 18. Vask-Narva;

19. Paide; 20. Türi; 21. Pärnu

Joonis 1. Kahjude vähendamise teenuste paiknevus Eestis

millest 15 olid statsionaarsed keskused ja 22 väljatööl põhinevad. Enamik teenuseid on kättesaadavad Harjumaal ja Ida-Virumaal, kuid teenuseid pakutakse ka Tapal, Pärnus ja Paides (joonis 1).

Eestis on ligi 6000 kahjude vähendamise teenuse kasutajat ja teenuseid kasutatakse aastas üle 130 000 korra. Igal aastal jagatakse narkootikumide süstivatele inimestele kahjude vähendamise teenuste kaudu üle kahe miljoni süstla. Kahjude vähendamise teenuste juures olevate erinevate nõustamisteenuste kasutamisest annab ülevaate tabel 1.

¹ Naloksooni kohta on Tall olemas eraldi teabeleht.

Tabel 1. Kahjude vähendamise teenuse kasutamise statistika 2014–2016

	2014	2015	2016
Teenuse kasutajaid kokku (kliendikoodiga)	6305	5810*	5608
Teenuse kasutamise kordade arv aastas	133 583	138 325	132 325
Süstlavahetaja nõustamiste arv	44 977	50 822	47 417
Sotsiaaltöötaja nõustamiste arv	5 887	6 868	7 734
Psühholoogi nõustamiste arv	1 007	1 047	1 494
Tervisealane nõustamine	6 910	5 558	6 199
Jagatud süstalde arv	2 102 427	2 136 691	2 070 169

* Langus võrreldes 2014 aastaga on selgitatav 2015. aasta süstlavahetuse infosüsteemi (SVIS) andmebaasi lõpliku valmimisega ja kliendandmete korrastamisega, sh eemaldati andmebaasist need kliendid, kes pole aastaid enam aktiivselt teenust kasutanud.